

Svoj 143. rođendan **Rudnik mrkog uglja Zenica** nije dočekaao slavljenički, nego pitanjem – ima li svrhe dalje rudariti i nadati se da komorati mogu pristojno živjeti od svog rada. Crno zlato, kako mnogi nazivaju **ugalj**, nikad nije bilo traženije zbog struje, a zenički rudari nikad u jadnijoj situaciji.

Dugovi ovog ugljenokopa koji je jedan od sedam rudnika u sastavu Koncerna JP Elektroprivreda BiH, mjere se desetinama pa čak i stotinama miliona maraka. Samo na osnovu poreza, dug Rudnika je 153,72 miliona KM. Račun preduzeća je često blokiran sudskim odlukama zbog potraživanja onih kojima duguju.

Ako nije blokada od Grada Zenice s kojim je konačno potpisan dokument o načinu otplate duga, onda je od neke firme od kojih su nabavili robu ili koristili određene usluge. Naravno, novca tada nema, a rudari koji rade u teškim uslovima, kopaju ručno, moraju obustavljanjem proizvodnje, štrajkovima i radničkim neposluhom, boriti se da dobiju zarađeno, da dobiju plaće i topli obrok. Tako je gotovo svakog mjeseca.

Borba za zarađeno

“Ovo je stvarno bruka i sramota. Moramo se stalno boriti za zarađeno. Vršili su pritisak tražeći da se potpisuju spiskovi ko hoće da radi. Rekli smo ljudima da ko god želi da radi bez plate, ko želi biti rob, neka radi. Potpisivali su taj papir kancelarijski radnici, niko od jamskih radnika nije”, kazao je **Elvedin Avdić**, predsjednik Sindikata RMU Zenica.

A da sva ova dešavanja utječu na rudare, posebno one koji se bore za njihova prava – sindikalce, pokazuje da je Muris Mujezinović, nekadašnji predsjednik Sindikalne organizacije Raspočoje, imao moždani, a Nezir Hećimović, sekretar Sindikata RMU Zenica – srčani udar.

Muris Mujezinović prije dvije godine ispričao je da je 21. septembra 1997. godine imao tešku povredu na radu (rudarska nesreća) pri čemu mu je povrijeđena kičma, a jedno vrijeme je bio nepokretan.

“Preživio sam gorske udare, eksplozije, potapanja, povrede, postao stopostotni invalid, bio nepokretan... Sve je to bilo fizički. Ovo mentalno što sad proživljavam gdje nas pokušavaju slomiti, je gore”, izjavio je u aprilu 2021. godine.

Elvedin Avdić je ustvrdio da ovakve stvari koje doživljavaju utječu na rudare i njihove porodice.

“Ovo je psihološki rat. Niti možeš spavati kako treba, niti možeš odmoriti... **Ljudi koje postavljaju u menadžment Rudnika ne bore se za bolje sutra rudara nego za Elektroprivredu.** Slušaju samo što im kažu. Nama ne treba takav rudnik, niti takvi menadžeri”, ustvrdio je Avdić.

Direktor Mensur Hukić je izjavio kako je Rudnik mrkog uglja Zenica u prva četiri mjeseca proizveo 62.512 tona uglja ili 42,3 posto od planirane 147.841 tone uglja. Objasnio je da je blokada računa Rudnika, zaključno s 23. majem, bila na iznos od 4.673.358,81 KM, a da im je i za isplatu tražene plaće nedostajalo 1.401.000 KM.

Naveo je da je, osim blokade dobavljača opreme, račun preduzeća blokiran i na iznos od 886.677,63 KM za doprinose za penziono osiguranje od strane "25 radnika, koji su još uvijek uposlenici RMU Zenica", kao i 879.691,27 KM po istom osnovu te za troškove parničnog postupka advokatima za deset bivših radnika tog preduzeća.

"Pored problema zbog blokada računa, Rudnik nema dovoljno sredstava za isplatu plate uposlenicima, iz pomenutih razloga. Prihod je nedovoljan zbog izrazito slabe proizvodnje uglja", naglasio je Hukić.

Nedžad Duraković, predsjednik Sindikalne organizacije pogona Raspočje, rekao je da je za neuplaćivanje doprinosa za radnike svih rudnika na području Federacije koje traje 14 godina, isključivi krivac "vlasnik kapitala u rudnicima, a to su Elektroprivreda BiH i Vlada Federacije BiH".

Na pitanje ima li nade da se nešto može promijeniti, odgovorio je da nade ima, ako se reguliše cijena uglja koju plaćaju rudnicima.

"Cijena uglja koja se plaća rudnicima je tako niska da nijedan rudnik ne može poslovati u okvirima normalne proizvodnje. Treba se povećati cijena uglja koja se plaća rudnicima. Da li će biti refleksija povećanje cijene struje drugima, rudara u ovom trenutku nije briga. Rudar traži, da kad proizvede ćumur, da za njega dobije više nego što je proizvodna cijena. Čujemo da je prodajna cijena uglja prema Elektroprivredi po toni 50-60 maraka, a za proizvodnju treba duplo više para. To naravno dovodi nas da poslujemo u minusu. Dok se to ne izmijeni takvo će biti stanje u svim rudnicima, istakao je Nedžad Duraković.

Otpis dugova rudnika

Rudar Alija Selman smatra da rudnicima u sastavu Koncerna pod hitno treba rješavanje dugova, da su toliko upali u takve dugove da ih ni ta realna cijena uglja po kojoj bi im plaćali, ne može izvući.

"Možemo s tom cijenom da budemo pozitivni. Nama treba otpis dugova. Svaki mjesec dolazi neka blokada jer smo dužni preko 70 miliona KM. Mi možemo dati 50.000 tona, da naplata bude šest-sedam miliona i da dođe neka blokada. Sad nam je blokiran račun. Stalno se blokira", kazao je Selman.

Prema njegovim riječima **Elektroprivreda BiH** kao vlasnik rudnika bi trebala "uzeti na sebe te dugove i uplate doprinosa".

"Privatni sektor ne može dva mjeseca da ne uplati doprinose, zatvorili bi ih. Nas je neko

pustio 14 godina tako. Običan rudar koji siđe pod zemlju da radi ne razmišlja o tome da li su doprinosi uplaćeni, ide da iskopa ćumur. Svoj dio posla koji se traži od njega uradi”, poručio je Selman.

Ako Rudnik Zenica nije rentabilan, onda bi po njegovom mišljenju bilo dobro da im se kaže, da se zatvori rudnik, a radnici socijalno zbrinu.

“Sramota je da se šalje čovjek dolje i kažu mu da neće dobiti platu. Korektnije bi bilo da kažu da Zenica nije rentabilna, da nije produktivna i da socijalno zbrine ljude. Ne možemo biti ničija statistika. Nismo ničije igračke. Mi smo ginuli za ovu državu i u ratu i u miru, i u koroni. Nećemo dozvoliti da nas neko onako otpiše”, poručio je Selman.

Nedžad Dizdarević je dodao da u tom slučaju mora postojati socijalni paket i socijalne mjere, da ima način kako se to može riješiti, ali da na ulicu sigurno neće ići.

Elvedin Avdić, čelni čovjek Sindikata zeničkog Rudnika, rekao je da, kada su rudari svih sedam rudnika Koncerna 2021. godine protestovali pred Vladom Federacije, tada su “bila puna usta onima koji su u međuvremenu došli na vlast” i da im je sad “prilika da se dokažu, da pokažu da im je stalo”.

“Ne mogu rudari iz mjeseca u mjesec strepiti hoće li dobiti platu. Svaki dan stavljaju glavu u torbu, idu pod zemlju, ne znaju hoće li se živi vratiti i ne znaju da li će dobiti zarađeno”, rekao je Avdić.

Mehmed Oruč, nekadašnji predsjednik Sindikata RMU Zenica koji je sedmu godinu u penziji, izjavio je da bi država trebala povući poteze koji bi pomogli **rudnicima**, da se ljudi koji nisu sposobni za rad u jamama, invalidi druge kategorije, zbrinu na drugi način, čime bi se otvorio prostor za angažovanje dodatnih jamskih radnika i ostvarivanju veće proizvodnje. “Ogroman dio tereta rudniku bi se riješio tako. Naravno, treba se jasno reći treba li državi struja koju će proizvoditi spaljivanjem ćumura ili ne? Ova agonija uništava sve. Ljudi odlaze, napuštaju sami rudnik. Ne mogu izdržati taj pritisak i igranje sa njihovom egzistencijom gdje ne znaju ni hoće li dobiti platu. Treba podvući crtu i krenuti od nule. I rudari trebaju raditi. Svi odreda. Vjerovatno bi bili dobro plaćeni za to”, istakao je Oruč.

Rudnik mrkog uglja Zenica je otvoren 1880. godine.

Source: Aljazeera